

"The Public sculptures of Florina talk about our Local history: Creating a digital map of the sculptures using the Google platform"

Konstantinos Sehidis

Principal of Experimental Elementary School of Florina -
Phd Student at University of Western Macedonia,
ksexidis@uowm.gr

Ioannis Arvanitakis

Informatics Teacher at Experimental Elementary School of Florina -
M.Sc University of Western Macedonia,
ioarvanit@gmail.com

Abstract

Teaching local history is an important aspect of historical education, serving either as a tool for specifying aspects of general history at a local level or as a method of historical inquiry that contributes to students' cognitive skills and to the development of their historical literacy. Every single place has a rich history with a teaching potential in order to facilitate students to explore and understand aspects of their local history. The town of Florina, for example, includes, among other multiple records of its past, a great number of public monuments with the form of historical sculptures which enable students to pose their own historical questions and to engage in personal interpretations of their local past. Based on the above considerations, the Experimental School of Florina, in collaboration with the Workshop of Local History of the University of Western Macedonia, materialized a local history project with 5th grade Primary School students who recorded, studied and presented 21 public sculptures located in Florina, the majority of which covers modern and contemporary history and emphasizes the people and events of the Macedonian Struggle. The students evaluated their participation very positively, mainly the process of investigating and documenting public monuments, and stressed the contribution of the project to the wider understanding of their local past.

Afterwards, aiming at the dissemination of information that had been generated, it was decided that the data concerning the monuments be depicted in form of a map which would add further information (geographic coordinates) as well as a non-grammatic way of reading and navigating through the data using the Google platform as more widespread.

Keywords: Local History - Public sculptures - Dissemination of information

JEL classifications: I20, I29

«Τα δημόσια γλυπτά της Φλώρινας μιλούν για την ιστορία του τόπου μας: Δημιουργία ψηφιακού χάρτη των μνημείων με την χρήση του google maps»

Κωνσταντίνος Σεχίδης

Διευθυντής Πρότυπου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Φλώρινας -
Υπ. Διδάκτορας Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας,
ksexidis@uowm.gr

Ιωάννης Αρβανιτάκης

Καθηγητής Πληροφορικής Πρότυπου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου
Φλώρινας - M.Sc Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας,
ioarvanit@gmail.com

Περίληψη

Η διδασκαλία της τοπικής ιστορίας θεωρείται μια σημαντική παράμετρος της ιστορικής εκπαίδευσης, είτε ως εργαλείο αισθητοποίησης και συγκεκριμενοποίησης της γενικής ιστορίας, είτε ως μέθοδος ιστορικής αναζήτησης και έρευνας που θα συμβάλλει στην ανάπτυξη νοητικών και ψυχοκινητικών δεξιοτήτων στην κατεύθυνση της ιστορικής εγγραματοσύνης των μαθητών. Κάθε περιοχή έχει να επιδείξει ένα πλούσιο ιστορικό απόθεμα που η διδακτική του αξιοποίηση μπορεί να συμβάλλει ώστε τα παιδιά να διερευνήσουν πτυχές της ιστορίας του τόπου τους. Στην πόλη της Φλώρινας, ανάμεσα στις πολλαπλές εγγραφές του παρελθόντος στο παρόν, συγκαταλέγεται και ένας σημαντικός αριθμός δημόσιων μνημείων με ιστορικό περιεχόμενο. Με αφορμή τους παραπάνω προβληματισμούς το Πειραματικό Σχολείο Φλώρινας σε συνεργασία με το Εργαστήριο Τοπικής Ιστορίας του Π.Τ.Δ.Ε., του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, υλοποίησε ένα πρόγραμμα τοπικής ιστορίας στο οποίο οι μαθητές και οι μαθήτριες της Ε΄ Τάξης κατέγραψαν, μελέτησαν και παρουσίασαν στο σχολείο τους 21 δημόσια γλυπτά της Φλώρινας τα οποία καλύπτουν την νεότερη και σύγχρονη ιστορία της περιοχής, με έμφαση στα πρόσωπα και στα γεγονότα του Μακεδονικού Αγώνα. Στη συνέχεια με στόχο την διάχυση της πληροφορίας που είχε παραχθεί, αποφασίστηκε να αποτυπωθούν τα δεδομένα των μνημείων και σε μορφή χάρτη η οποία θα προσέθετε επιπλέον πληροφορία (γεωγραφικές συντεταγμένες) καθώς και έναν νέο μη-γραμμικό τρόπο ανάγνωσης και πλοήγησης στα στοιχεία, με τη χρήση της πλατφόρμας της Google ως πιο διαδεδομένης.

Λέξεις-κλειδιά: Τοπική Ιστορία, δημόσια γλυπτά, διάχυση πληροφορίας.

Τυποποίηση JEL: I20, I29

Εισαγωγή

Για πολλά χρόνια η μελέτη της τοπικής ιστορίας παρέμενε στο περιθώριο της εκπαίδευσης, αναλαμβάνοντας, στην καλύτερη περίπτωση, να υπογραμμίσει τη συμβολή του τόπου στην εθνική ιστορία, στο βαθμό που η σχολική ιστορία έθετε - και θέτει - ως προτεραιότητα τη συστηματική ενασχόληση με τη γενική ιστορία.

Τις τελευταίες δεκαετίες όμως διαπιστώνεται μια σταδιακή αλλαγή τόσο στις αντιλήψεις και πρακτικές των εκπαιδευτικών, όσο και στην επίσημη εκπαιδευτική πολιτική αναφορικά με τη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας, η οποία γίνεται αρκετά εμφανής στο πρόσφατο Αναλυτικό Πρόγραμμα για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση (ΔΕΠΠΣ) και στο σχετικό εκπαιδευτικό υλικό (Κασβίκης, υ.δ.). Αυτές οι εξελίξεις δεν είναι ανεξάρτητες από την επιστημονική συζήτηση που έχει αναπτυχθεί για τη διδακτική αξιοποίηση του τοπικού ιστορικού αποθέματος, σύμφωνα με την οποία η τοπική ιστορία δεν θεωρείται ένα διακριτό είδος αλλά περισσότερο ως μέθοδος που θα συμβάλλει ώστε τα παιδιά να συσχετίσουν και να νοηματοδοτήσουν το δικό τους παρόν με αυτό της περιοχής τους και θα αναδείξει τις πολύπλοκες, αλλά όχι υπάλληλες, σχέσεις και αλληλεπιδράσεις της

γενικής ιστορίας με την ιστορία του εκάστοτε τόπου (Βαϊνά, 1997, Βλαχού, 2006, Λεοντσίνης, 1996, Λεοντσίνης, 2003, Λεοντσίνης και Ρεπούση, 2001, Ρεπούση, 2000).

Στην περίπτωση της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης η ενασχόληση με την τοπική ιστορία προτείνεται για τις τρεις μεγαλύτερες τάξεις του Δημοτικού (Δ', Ε', Στ') με τη διάθεση πέντε διδακτικών ωρών για την υλοποίηση σχετικών ερευνητικών δραστηριοτήτων. Στο ΑΠΣ της Ιστορίας διατυπώνονται κοινοί στόχοι για αυτές τις τρεις τάξεις που αφορούν σε τόσο σε ζητήματα περιεχομένου της τοπικής ιστορίας όσο και μεθοδολογικών προσεγγίσεων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Π.Ι., 2003: 188, 197, 202-203, 210). Το εν χρήσει εκπαιδευτικό υλικό της ιστορίας κινείται, επίσης, σε αυτήν κατεύθυνση. Παράλληλα με αυτές τις θεσμικές αλλαγές φαίνεται ότι αρχίζουν να διαφοροποιούνται οι στάσεις και οι πρακτικές των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διδακτική αξιοποίηση της τοπικής ιστορίας και τη διερεύνηση της συμβολής του τόπου (Ανδρέου και Κασβίκης, 2014, Ιερεμιάδου, 2008, Κασβίκης υ.δ.). Αυτές οι εξελίξεις δεν είναι ανεξάρτητες από την επιστημονική συζήτηση που έχει αναπτυχθεί για τη διδακτική αξιοποίηση του τοπικού ιστορικού αποθέματος, σύμφωνα με την οποία η τοπική ιστορία δεν θεωρείται ένα διακριτό είδος αλλά περισσότερο ως μέθοδος που θα συμβάλλει ώστε τα παιδιά να συσχετίσουν και να νοηματοδοτήσουν το δικό τους παρόν με αυτό της περιοχής τους και θα αναδείξει τις πολύπλοκες, αλλά όχι υπάλληλες, σχέσεις και αλληλεπιδράσεις της γενικής ιστορίας με την ιστορία του εκάστοτε τόπου (Βαϊνά, 1997, Βλαχού, 2006, Λεοντσίνης, 1996, Λεοντσίνης, 2003, Λεοντσίνης και Ρεπούση, 2001, Ρεπούση, 2000).

Κάθε τόπος έχει τη δική του ιστορία που αν προσεγγισθεί διδακτικά μπορεί να συμβάλλει ώστε τα παιδιά να διερευνήσουν πτυχές της τοπικότητας, αθέατες στο πλαίσιο της γενικής ιστορίας, και να διαμορφώσουν άποψη για το παρόν, μέσα από τη συνειδητοποίηση της σχέσης παρόντος - παρελθόντος με αφορμή τη μελέτη του τοπικού ιστορικού αποθέματος που επιβιώνει στο σήμερα. Αυτό το τοπικό απόθεμα περιλαμβάνει πολλαπλές ιστορικές εγγραφές, υλικές και άυλες, ορατές και αόρατες, αναγνωρισμένες και θεσμοθετημένες στη συλλογική μνήμη ή αποσιωπημένες και απωθημένες, ερευνημένες από την επίσημη ιστορία ή όχι, άλλες που αφορούν και εναρμονίζονται με τη γενική - εθνική ιστορία και άλλες που αποκλίνουν και υπογραμμίζουν αποκλειστικά την τοπική ιδιαιτερότητα. Η Φλώρινα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως η πόλη των δημόσιων γλυπτών, αφού ένας σημαντικός «πληθυσμός αγαλμάτων» (Ανδρέου και Βαμβακίδου 2006), ο οποίος πλέον υπερβαίνει συνολικά τα τριάντα εγγράφεται στο σημερινό αστικό της τοπίο. Αυτοί οι δημόσιοι τόποι μνήμης παρουσιάζουν ειδικό ενδιαφέρον για τη μελέτη του παρελθόντος αλλά και για την κατανόηση της δημόσιας χρήσης της ιστορίας, καθώς συνιστούν μια εμπρόθετη απόπειρα μνημονικής επιτέλεσης. Σύμφωνα με το J. Le Goff, τα ηρώα, όπως και τα νεκροταφεία των πεσόντων, συνιστούν «μνημειακούς τόπους της συλλογικής μνήμης» (Le Goff 1998: 140). Από την σκοπιά της διδακτικής της ιστορίας οι πάσης φύσης μνημονικοί τόποι και ιδιαίτερα τα δημόσια γλυπτά εμπεριέχουν σημαντικό πληροφοριακό φορτίο, μνημονικές αξίες και διδακτικές δυνατότητες τόσο για τη σχολική ιστορία όσο και για την υλοποίηση ενός project τοπικής ιστορίας (Μαυροσκούφης, 2005: 147-158).

Με αφορμή τους παραπάνω προβληματισμούς επιχειρήσαμε την υλοποίηση ενός προγράμματος τοπικής ιστορίας με στόχο τη διερεύνηση των εκπαιδευτικών δυνατοτήτων της δημόσιας γλυπτικής της πόλης της Φλώρινας. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε από το Πρότυπο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Φλώρινας σε συνεργασία με το Εργαστήριο Τοπικής Ιστορίας της Παιδαγωγικής Σχολής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Συμμετείχαν

23 μαθητές και μαθήτριες της Ε΄ Τάξης, χωρισμένοι σε ομάδες εργασίας, οι οποίες κατέγραψαν και παρουσίασαν 21 δημόσια γλυπτά (ανδριάντες και μνημεία). Τα έργα που καταγράφηκαν και μελετήθηκαν καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της δημόσιας γλυπτικής της πόλης της Φλώρινας.

Τα τεχνουργήματα παρουσιάζουν μεμονωμένα ιστορικά πρόσωπα ή ομάδες, την ιστορική τους δράση αλλά και ιδέες που χρονολογικά αναφέρονται στην περίοδο της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας (Ανδρέου και Βαμβακίδου, 2006: 105). Έμφαση δόθηκε στα πρόσωπα και τα γεγονότα του Μακεδονικού Αγώνα και του Εμφυλίου Πολέμου.

Στόχοι του όλου εγχειρήματος ήταν οι μαθητές και οι μαθήτριες μέσα από την μελέτη της δημόσιας γλυπτικής:

- να γνωρίσουν την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ιστορία του τόπου τους,
- να εξασκηθούν στην επεξεργασία πρωτογενών και δευτερογενών ιστορικών πηγών: γραπτές, εικονιστικές, μεταπηγές (ψηφιοποιημένες), οπτικοακουστικές, καλλιτεχνικά δημιουργήματα, χάρτες,
- να εξερευνήσουν πτυχές του μακεδονικού αγώνα στην περιοχή τους,
- να κατανοήσουν σημαντικές ιστορικές έννοιες σχετικές με το θέμα: μακεδονικός αγώνας, εμφύλιος, αντάρτικο σώμα, κλέφτικη παράδοση, προπαγάνδα, γλυπτό, ανδριάντας, προτομή,
- να εκτιμήσουν την αξία της δημόσιας γλυπτικής ως πηγής ιστορικής πληροφόρησης και να εξοικειωθούν με την έρευνά της,
- να ασκηθούν σε ερευνητικές τεχνικές,
- να ευαισθητοποιηθούν για ζητήματα διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και
- να αποτιμήσουν την αισθητική πλευρά της δημόσιας γλυπτικής
- να μπορέσουν να διαχύσουν το παραγόμενο υλικό.

Διάρθρωση του προγράμματος

Εισαγωγή – προετοιμασία για έρευνα.

Τα δημόσια γλυπτά αποτελούν μια ιδιαίτερη ομάδα έργων τέχνης. Υπάρχουν στις πλατείες, στα πάρκα, σε κάθε είδους δημόσιους χώρους. Τα συναντούμε καθημερινά στις διαδρομές μας μέσα στην πόλη, τα χρησιμοποιούμε ως σημεία συνάντησης, συνάθροισης ή ως τόπους δημόσιων τελετών, ενώ άλλες φορές η παρουσία τους περνά απαρατήρητη. Με ποια κριτήρια επιλέγονται τα θέματά τους και ο χώρος όπου τοποθετούνται; Τι ιστορίες έχουν να μας αφηγηθούν για πρόσωπα και γεγονότα του παρελθόντος; Με βάση αυτούς τους προβληματισμούς έγινε στην τάξη μια συζήτηση με σκοπό την ανάδειξη ενός κεντρικού ερευνητικού ερωτήματος. Μέσα από την σύνθεση των απόψεων των παιδιών διαμορφώθηκε το ιστορικό ερώτημα: «Τι γνωρίζουμε για τα δημόσια γλυπτά (μνημεία) που βρίσκονται στην πόλη της Φλώρινας;»

Κινητοποίηση για διερεύνηση.

Το παραπάνω κεντρικό ιστορικό ερώτημα ανέδειξε νέα ερωτήματα για τη σχολική ομάδα: Τι είδους γλυπτά θα περίμενε λοιπόν κανείς να βρει τοποθετημένα στη Φλώρινα; Ποια είναι η σχέση τους με την πόλη μας; Τι θέλει να «θυμάται», να τιμά, να επιδεικνύει η Φλώρινα μέσα από τα δημόσια γλυπτά μνημεία που τοποθέτησε στους δρόμους και τις πλατείες της; Με αυτόν τον τρόπο δημιουργήθηκε ένας προβληματισμός που οδήγησε στην υλοποίηση μιας έρευνας στα γλυπτά της πόλης της Φλώρινας, με το σκεπτικό ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες γνωρίζοντας καλύτερα τη δημόσια γλυπτική θα γνωρίσουν καλύτερα και τον χώρο που ζουν:

- Τι μπορούμε να ερευνήσουμε; (θέματα, γεγονότα, ιστορικά πρόσωπα, ζητήματα)
- Που μπορούμε να τα εντοπίσουμε; (βιβλιογραφία, αρχεία, φωτογραφίες, διαδίκτυο)
- Με ποιο τρόπο; (ατομική - ομαδική έρευνα, καταγραφή, τεκμηρίωση)

Ερευνητική δραστηριοποίηση των μαθητών / τριών

Κατασκευή φύλλου παρατήρησης.

Με στόχο την επιτόπια έρευνα της δημόσιας γλυπτικής, οι μαθητές με συγκεκριμένα κριτήρια κατασκεύασαν ένα φύλλο παρατήρησης: την *Καρτέλα του Μνημείου*. Τα στοιχεία που επέλεξαν να περιλάβουν σ' αυτήν αφορούσαν τον τόπο όπου βρίσκεται το μνημείο, το είδος, τον καλλιτέχνη, το υλικό και την χρονολογία κατασκευής του και τέλος την υφιστάμενη κατάσταση του. Ακολουθεί ένα παράδειγμα:

ΚΑΡΤΕΛΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ

- **A/ ΤΟΠΟΣ (που βρίσκεται):** Νέο Πάρκο Φλώρινας
- **B/ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:**

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ..	ΟΝΟΜΑΣΙΑ
<i>Προτομή</i>	
Ανδριάντα Χ	<i>Καπετάν Κώττας, Μακεδονομάχος</i>
<i>Ηρώο</i>	
<i>Μνημείο</i>	

- **Γ/ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ**

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ: Δημήτρης Καλαμάρας

ΥΛΙΚΟ: Χαλκός

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ: 1961

- **Δ/ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ;**

ΝΑΙ ΟΧΙ

- **Ε/ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΑΝΑΠΛΑΣΗ;**

ΝΑΙ ΟΧΙ

Επιτόπια έρευνα των γλυπτών

Η επιτόπια παρατήρηση και έρευνα για τη συγκέντρωση του δημόσιου οπτικού υλικού στηρίχθηκε στην ενεργή συμμετοχή των παιδιών. Οι ομάδες εργασίας της τάξης σε εβδομαδιαία βάση - κατά την διάρκεια της Ευέλικτης Ζώνης - προχώρησαν στην τεκμηρίωση και φωτογράφιση των δημόσιων μνημείων, με βάση την χαρτογράφηση που προηγήθηκε. Παράλληλα έγινε καταγραφή των στοιχείων ταυτότητας του κάθε τεχνουργήματος στην *Καρτέλα του Μνημείου*.

Επιτόπια

καταγραφή μνημείων..

Έρευνα πηγών

Σε δεύτερη φάση, μετά την επιτόπια έρευνα, το υλικό που συγκεντρώθηκε παρουσιάστηκε και συζητήθηκε στην ολομέλεια της τάξης. Στην συνέχεια τα στοιχεία και οι πληροφορίες καταχωρήθηκαν ηλεκτρονικά στους υπολογιστές κατά την διάρκεια του μαθήματος της Πληροφορικής. Αποφασίστηκε η αναζήτηση ιστορικών μαρτυριών για την τεκμηρίωση των δημόσιων γλυπτών με βάση τη βιβλιογραφία στη σχολική και στην οικογενειακή βιβλιοθήκη, σε βιβλιοθήκες της πόλης, σε αρχειακές συλλογές, τοπικές εφημερίδες και στο διαδίκτυο. Τα παιδιά ερεύνησαν και συγκέντρωσαν ιστορικές πληροφορίες για τα πρόσωπα που απεικονίζουν τα τεχνουργήματα, τη βιογραφία των μακεδονομάχων αγωνιστών, των πολιτικών προσωπικοτήτων και τα σχετικά με αυτούς ιστορικά γεγονότα.

Διάχυση της Πληροφορίας

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος οι μαθητές είχαν συλλέξει και καταγράψει σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή δεδομένα για τα 21 μνημεία τα οποία επισκέφτηκαν και παρατήρησαν. Ο δάσκαλος της τάξης σε συνεργασία με τον καθηγητή πληροφορικής του σχολείου συζήτησαν σχετικά με την δυνατότητα διάχυσης της πληροφορίας που είχε παραχθεί. Στις συζητήσεις αυτές αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθεί το έργο των μαθητών στο πλαίσιο του μαθήματος της πληροφορικής ώστε να βρεθούν και να υλοποιηθούν τρόποι για την καλύτερη δυνατή παρουσίαση και ανάδειξη του.

Η πρώτη απόφαση η οποία έπρεπε να ληφθεί ήταν η μορφή με την οποία θα διαχέονταν τα δεδομένα. Ήδη τα παραγόμενα της έρευνας των μαθητών υπήρχαν σε μορφή ηλεκτρονικού εγγράφου και παρουσίασης και είχαν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου. Το ηλεκτρονικό έγγραφο και η παρουσίαση παρουσιάζουν την πληροφορία με τρόπο γραμμικό και δεν προσφέρουν εναλλακτικές διαδρομές ανάγνωσης. Για τον λόγο αυτό αποφασίστηκε να αποτυπωθούν τα δεδομένα των μνημείων και σε μορφή χάρτη η οποία θα προσέθετε επιπλέον πληροφορία (γεωγραφικές συντεταγμένες) καθώς και έναν νέο μη-γραμμικό τρόπο ανάγνωσης και πλοήγησης στα στοιχεία.

Η δεύτερη απόφαση που έπρεπε να ληφθεί αφορούσε το λογισμικό-υπηρεσία η οποία θα χρησιμοποιούσαν οι μαθητές για την υλοποίηση του χάρτη των αγαλμάτων. Στο διαδίκτυο υπάρχουν αρκετές υπηρεσίες που προσφέρουν

δυνατότητες χαρτογράφησης και απεικόνισης χαρτών, όπως οι κλειστές εφαρμογές Google maps, Yahoo! Maps, Bing Maps, καθώς και οι ανοιχτές πλατφόρμες Open Street Maps και Wikimapia. Επειδή ένας από τους στόχους μας ήταν η μέγιστη δυνατή διάχυση της πληροφορίας, αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθεί η πλατφόρμα της Google ως η πιο διαδεδομένη.

Η Google μέσω της υπηρεσίας my maps δίνει την δυνατότητα σε εγγεγραμμένους χρήστες να προσθέτουν με απλό τρόπο στοιχεία πάνω στους χάρτες της, δημιουργώντας νέες στρώσεις και να τις δημοσιεύουν. Παράλληλα επιτρέπει και την συνεργασία πολλών χρηστών με διαφορετικούς λογαριασμούς πάνω σε έναν χάρτη. Το σχολείο μας διαθέτει 10 λογαριασμούς Google, οι οποίοι χρησιμοποιούνται για διάφορες εργασίες των μαθητών που απαιτούν την χρήση υπηρεσιών της Google (AppInventor, Google Drive κλπ) κυρίως στο μάθημα της πληροφορικής.

Οι στόχοι που αφορούν αυτό το συγκεκριμένο κομμάτι της εργασίας έχουν να κάνουν κυρίως με θέματα διαχείρισης της πληροφορίας και των μορφών της από τους μαθητές, οι οποίοι καλούνται να αποκτήσουν δεξιότητες επαναχρησιμοποίησης δεδομένων που έχουν καταγράψει για την παραγωγή νέων αναπαραστάσεων.

Η διαδικασία της δημιουργίας του χάρτη διήρκεσε έξι διδακτικές ώρες (τρία δώρα) στα πλαίσια του μαθήματος πληροφορικής της Ε΄ τάξης. Το πρώτο διδακτικό δώρο αφιερώθηκε σε θέματα οργάνωσης της τάξης και επίδειξης του τρόπου λειτουργίας της υπηρεσίας από τον καθηγητή πληροφορικής. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε 10 ομάδες των 2-3 ατόμων. Κάθε ομάδα είχε τον δικό της σταθμό εργασίας στο εργαστήριο πληροφορικής, καθώς και τον δικό της λογαριασμό Google (από τους 10 του σχολείου). Σε όλους τους σταθμούς εργασίας υπήρχε η παρουσίαση του προγράμματος, που περιελάμβανε τα στοιχεία των 21 μνημείων που είχαν καταγράψει οι μαθητές και σε κάθε ομάδα ανατέθηκε δυο από αυτά. Ο καθηγητής πληροφορικής συνδέθηκε με τον δικό του λογαριασμό και δημιούργησε τον αρχικό χάρτη, προσθέτοντας το πρώτο άγαλμα, προβάλλοντας και εξηγώντας παράλληλα την διαδικασία στο σύνολο της τάξης.

Στο επόμενο δώρο οι μαθητές της κάθε ομάδας εργάστηκαν ώστε να προσθέσουν στον χάρτη τα μνημεία που τους είχαν ανατεθεί. Για κάθε ένα μετέφεραν από το αρχείο της παρουσίασης τα στοιχεία του καλλιτέχνη, του υλικού κατασκευής, της χρονολογίας ανέγερσης, καθώς επίσης μια φωτογραφία και μια σύντομη αναφορά στην ιστορία του προσώπου ή του γεγονότος που αναπαριστούσε το μνημείο. Για την εύρεση της ακριβής τοποθεσίας στον χάρτη οι μαθητές αναζητούσαν την διεύθυνση του μνημείου και συμβουλευόνταν την δορυφορική αποτύπωση της υπηρεσίας Google Maps.

Στο τέλος έγιναν όπου χρειάζονταν μικρές διορθώσεις στις τοποθεσίες των αγαλμάτων πάνω στον χάρτη και δημιουργήθηκαν 2 διαδρομές περιήγησης από μνημείο σε μνημείο. Μετά τους τελικούς ελέγχους ο χάρτης δημοσιοποιήθηκε στο διαδίκτυο και έγινε προσβάσιμος από όλους μέσω της ιστοσελίδας του σχολείου μας.

Συμπεράσματα

Το πρόγραμμα αξιολογήθηκε μέσα από μια δομημένη συζήτηση στην οποία έλαβε μέρος το σύνολο της τάξης με στόχο να διερευνηθούν οι απόψεις των παιδιών για το περιεχόμενό του, την εμπειρία τους από τη συμμετοχή, τις μεθόδους που εφαρμόστηκαν. Για παράδειγμα στην αξιολόγηση αναδείχθηκε από τα παιδιά το στοιχείο της βιωματικότητας. Πολλές από τις απαντήσεις των παιδιών εναρμονίζονται με την ευρύτερη

συζήτηση για τη σημασία της τοπικής ιστορίας στην κατανόηση του παρελθόντος. Για παράδειγμα στην αξιολόγηση αναδείχθηκε από τα παιδιά το στοιχείο της βιωματικότητας, το οποίο είναι έντονο στην περίπτωση της μελέτης της τοπικής ιστορίας αλλά και καθοριστικό ώστε οι μαθητές να διαμορφώσουν άποψη για το παρόν τους αλλά και για την ιστορική εξέλιξη που έχει συντελεστεί σε τοπικό επίπεδο (Λεοντισίνης, 2003: 30). Η βιωματικότητα αλλά και η έξοδος από τη σχολική τάξη φάνηκε ότι ικανοποίησε τα παιδιά. Από το σύνολο των δραστηριοτήτων που έλαβαν χώρα κατά την υλοποίηση του προγράμματος, η πιο ενδιαφέρουσα, σύμφωνα με τις απόψεις που εξέφρασαν οι περισσότεροι μαθητές, ήταν αυτή που αφορούσε το στάδιο της παρατήρησης, φωτογράφισης και επιτόπιας καταγραφής των μνημείων της πόλης: «Μου άρεσε πολύ που βγαίναμε έξω, μελετούσαμε και φωτογραφίζαμε τα αγάλματα. Το να βγεις έξω και να ασχοληθείς με κάτι σημαντικό όπως η ιστορία του τόπου μας είναι υπέροχο». Παράλληλα και η ίδια η ερευνητική διαδικασία φαίνεται ότι είχε θετικά αποτελέσματα, αφού σε αντίθεση με το σχολικό «εγκλεισμό», τα παιδιά έγιναν τα ίδια παραγωγοί της γνώσης: «Βρίσκαμε στοιχεία για τον ήρωα του αγάλματος, μάθαμε να ψάχνουμε πληροφορίες, τις συγκεντρώναμε και τις μεταφέραμε στον υπολογιστή».

Τα παιδιά μπόρεσαν να προσεγγίσουν στιγμές από την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ιστορία του τόπου τους, πτυχές του μακεδονικού αγώνα στην περιοχή της Φλώρινας, να πληροφορηθούν για την στρατιωτική δράση συγκεκριμένων μακεδονομάχων, να κατανοήσουν σημαντικές ιστορικές έννοιες όπως μακεδονικός αγώνας, εμφύλιος, γενοκτονία. Παράλληλα τα παιδιά εκτίμησαν την αξία της δημόσιας γλυπτικής ως πηγής ιστορικής πληροφόρησης και ευαισθητοποιήθηκαν σε ζητήματα διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το σημαντικότερο ίσως είναι πως μπόρεσαν μέσα από την αποτύπωση της δουλειάς τους στην πλατφόρμα της Google να κάνουν τα ψήγματα αυτά της ιστορίας του τόπου τους, της Φλώρινας, να είναι προσβάσιμα στον καθένα.

Συνολικά το όλο εγχείρημα χαρακτηρίστηκε ως πολύ ενδιαφέρον από το σύνολο των παιδιών που έλαβαν μέρος: «Μάθαμε για την ιστορία του τόπου όπου ζούμε, για τα σημαντικά γεγονότα της ιστορίας μας., τα σπουδαία πρόσωπα που έδρασαν στην περιοχή μας, πολιτικούς, για ήρωες που δεν γνωρίζαμε και αυτά μπορούν πλέον να τα μάθουν και άλλοι».

Βιβλιογραφία

- Ανδρέου, Α.Π. και Βαμβακίδου, Ι., 2006, *Ο πληθυσμός των αγαλμάτων, η περίπτωση της Φλώρινας*, Θεσσαλονίκη: Α. Σταμούλης
- Ανδρέου, Α.Π. και Κασβίκης, Κ., 2014, *Τοπική ιστορία και εκπαίδευση: Αντιλήψεις και πρακτικές των δασκάλων της Φλώρινας και της Πτολεμαΐδας για την ιστορία του τόπου τους*, Στο Κ. Φωτιάδης, Σ. Ηλιάδου-Τάχου, Βλ. Βλασίδης (Επιμ.), *Η Δυτική Μακεδονία: Από την ενσωμάτωση στο ελληνικό κράτος έως σήμερα*, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Βαϊνά, Μ., 1997, *Θεωρητικό πλαίσιο διδακτικής της τοπικής ιστορίας για τον εικοστό πρώτο αιώνα*, Αθήνα: Gutenberg.
- Βλαχού, Μ., 2006, *Η αξιοποίηση του τοπικού περιβάλλοντος και η οργανική του ένταξη στο μάθημα της ιστορίας*, Στο Γ. Κόκκινος και Ει. Νάκου (Επιμ.), *Προσεγγίζοντας την ιστορική εκπαίδευση τον 21^ο αιώνα*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ιερεμιάδου, Φ., 2008, *Η διδασκαλία της τοπικής ιστορίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*. Μεταπτυχιακή Εργασία, Α.Π.Θ.
- Κασβίκης, Κ., (υπό δημοσίευση), *Τοπική Ιστορία και διδακτικές πρακτικές: Θεσμικές προϋποθέσεις, εκπαιδευτικές παράμετροι και*

- ερευνητικά δεδομένα, Πρακτικά του 8ου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας *Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική έρευνα*, Ιωάννινα, 2012.
- Λε Γκοφ, Ζ., 1998, *Ιστορία και μνήμη*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Λεοντσίνης, Γ.Ν., 1996, *Διδακτική της ιστορίας. Γενική - τοπική ιστορία και περιβαλλοντική εκπαίδευση*. Αθήνα.
- Λεοντσίνης, Γ.Ν., 2003, *Θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα διδακτικής της ιστορίας και του περιβάλλοντος*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Λεοντσίνης, Γ. και Ρεπούση, Μ., 2001, *Η τοπική ιστορία ως πεδίο σπουδής στο πλαίσιο της σχολικής παιδείας*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Μαυροσκούφης, Δ.Κ., 2005, *Αναζητώντας τα ίχνη της ιστορίας. Ιστοριογραφία, διδακτική μεθοδολογία και ιστορικές πηγές*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ. Π.Ι., 2003, *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης*, Αθήνα.
- Ρεπούση, Μ., 2000, *Τοπικές ιστορίες στο σχολείο, Από το γενικό παρελθόν στο παρελθόν του τόπου, Σύγχρονη εκπαίδευση*, 112, 97-108.